

Buletin de analiză politică

Anul II, nr. 19 (26), 3 octombrie 2003

SUMAR

I. Analiză politică internă

- **Partidul Umanist Român – comunicarea unui partid atipic ... 3**

II. Analiză politică internațională

- **Situația Republicii Moldova - între continuitate și schimbare .. 8**

I. Analiză politică internă

Partidul Umanist Român – comunicarea unui partid atipic

Doctrina umanistă: ce se comunică

Mai mult decât printr-o marcă politică proprie, PUR este mai cunoscut ca partidul-anexă al activității lui Dan Voiculescu. Ca strategii de depășire a acestui statut, umaniștii au vizat creșterea numărului de membri și individualizarea doctrinară. Din punct de vedere doctrinar, PUR propune o alternativă care combină principiile liberale și social-democrate, dorind să se situeze în centrul spectrului politic, într-o poziție de echilibru între stânga și dreapta. PUR se legitimează aproape exclusiv prin delegitimarea altor doctrine – liberalismul și social-democrația – și nu printr-un efort propriu de construcție politică. Cu alte cuvinte, **definirea negativă primează în fața celei pozitive**. Problema generată de această tactică este că doar definirea negativă nu este în măsură să asigure supraviețuirea pe termen mediu și lung a unui partid.

Ca definiție pozitivă, doctrina acestui partid este aproape inexistentă. Doctrina umanistă (numită ulterior social-liberală) este un conglomerat de principii neconectate sau slab conectate, cu pretenția că acestea reprezintă o a treia cale între liberalism și socialism, un fel de sinteză a virtuților universal recunoscute ale celor două doctrine. Conform PUR, elementul central al doctrinei sale este *omul* și virtuțile sale. Totuși, **documentele oficiale ale PUR conțin porțiuni care, dacă sunt**

luate în serios, sunt insultătoare la adresa cetățenilor, deoarece susțin în esență că electoratul nu este suficient de inteligent să înțeleagă ideile umaniste, care sunt, în sine, foarte valoroase. Aceste afirmații sunt însoțite de insistența asupra faptului că PUR urmărește modelarea unui nou tip de om/român și transformarea mentalității sale. Astfel, umanismul se referă mai degrabă la un om utopic, pentru că umaniștii sunt în general nemulțumiți de oamenii cu care au de-a face zi de zi.

PUR este în situația de a fi un partid minuscul ca intenții de vot și, totuși, de a avea o atitudine pedagogic-critică față de populație în general. Deși majoritatea partidelor vizează într-un fel sau altul modificarea comportamentului vreunui grup de populație, nici unul nu își face din asta principala linie doctrinară și, în nici un caz, nu consideră întreaga populație ca trebuind să fie „educată”. Enunțată explicit, această poziție aduce PUR în situația paradoxală să ceară electoratului votul, dar în același timp să îl considere insuficient de inteligent.

În întreaga perioadă a colaborării PUR-PSD umaniștii au accentuat asupra faptului că vor susține măsurile guvernamentale doar dacă ele nu vin în contradicție cu doctrina umanistă. De fapt, doctrina este ceea ce are partidul mai slab, iar insistența asupra existenței unei doctrine în funcție de care PUR hotărăște să susțină sau nu PSD denotă eforturile PUR de a crea impresia că aceasta chiar există și este

atât de funcțională, încât permite verificarea pas cu pas a actelor unei guvernări. PSD era considerat implicit cel mai mare pericol la adresa doctrinei umaniste. Spre deosebire de PUR, alte partide (PNL sau PD) nu se referă la punerea în pericol a doctrinei, ci interpretează realitatea prin prisma ei. Din contră, principala grijă a PUR a fost de a-și apăra doctrina în fața alianței cu PSD, adică de a-și păstra un element de identificare care să îl apere de dizolvarea în PSD. Partidele mature au trecut de această etapă, nu mai trebuie să își afirme identitatea doctrinară, ci să o ia ca evidentă și cunoscută, în mare, de electorat. Voiculescu vorbește despre doctrină pentru a o face să existe. Așadar, **nu doctrina individualizează partidul, ci partidul apără doctrina.**

În ceea ce privește conținutul comunicării, mesajele sunt nu doar mixte în raport cu „puritatea doctrinară” stânga-dreapta, ci chiar eclectice. Conglomeratul de principii pe care îl anunță doctrina umanistă este însoțit în practică de un conglomerat de teme care uneori sunt incompatibile. Temele de stânga sunt foarte prezente în discursul PUR. Conform lui Voiculescu, problemele care interesează în prezent PUR sunt reconversia profesională, protecția pensionarilor, problema tinerilor, susținerea impozitului progresiv, formarea unei clase de mijloc puternice, neimplicarea statului în economie, favorizarea investitorilor români; aceste obiective traduc interesul atât pentru electoratul de stânga, cât și pentru electoratul tradițional al PNL. De asemenea, PUR apelează frecvent la o „politică pragmatică”, adică la transcenderea principiilor doctrinare și la „a face ceea ce este bine pentru țară și oameni”. Apelul la acțiune în acești termeni este o strategie folosită de cei care vor să mascheze absența de programe reale sub imperativul acțiunii și se întâlnește mai ales la partidele de extremă dreapta, cum ar fi

PRM. În fine, umaniștii nu refuză nici naționalismul, atacând de mai multe ori UDMR. De asemenea, PUR recurge (mai ales în actuala situație de după ruperea colaborării cu PSD) la poziții caracteristice PRM, cu subiecte cum ar fi pierderea încrederii în stat și putere care duce la haos, „terfelirea” onoarei națiunii române, necesitatea de a relua negocierilor cu UE, cu prețul întâzierii admiterii, cu scopul de „a ști exact cum și cu ce ne integrăm”. De asemenea, tot după ruperea protocolului cu PSD, PUR utilizează, în comun cu PRM, tema partidului „care nu a fost la putere și nu a avut ocazia să schimbe lucrurile”.

Această paletă de teme și de moduri de a comunica (de la declarația politică la avertisment oracular și proclamație) caracterizează mai degrabă un partid populist de dreapta decât un partid de centru. În condițiile unei audiențe minuscule, orientarea „tous azimuts” trădează că PUR este un partid imatur și fără perspectivă, care a fost promovată mai degrabă ca „marfă politică” și nu ca partid în adevăratul înțeles al cuvântului.

Cine comunică

Deși este un partid-persoană, PUR nu dispune de un vector puternic, care să suplimenteze lipsa unui set de idei propriu și atrăgător pentru electorat, așa cum se întâmplă în PD și PRM. Chiar dacă își pune amprenta asupra activității partidului, nici măcar Dan Voiculescu nu este un vector suficient, nu duce campanii susținute, nu poartă bătălii politice, nu ia poziții tranșante. Identitatea doctrinară și manevrele politice ale PUR sunt de fapt expresia identității personale și profesionale a lui Dan Voiculescu. Acțiunile acestui partid nu se produc în urma unui proces de deliberare internă, ci sunt acțiunile președintelui său. Faptul că până în acest moment nu

există, în afară de Dan Voiculescu, membri ai PUR cu suficientă notorietate este o dovadă în acest sens. Probabil cea mai clară idee cu care poate fi identificat acest partid este neprivilegierea investitorilor străini față de cei români, o cerere proprie unui om de afaceri. Grija față de investitorii români este doar un mijloc de lobby pentru membrii partidului, în primul rând pentru Dan Voiculescu însuși. Rolul PUR - de instrument al activității lui Voiculescu - este evident. Astfel, **Dan Voiculescu este în situația de a nu fi vectorul propriului partid, deoarece partidul este conceput ca vector pentru activitatea extrapolică a lui Voiculescu.**

Apoi, vectorii secundari sunt, de asemenea, aproape inexistenți. Chiar în condițiile prezenței la putere și potențialului de vizibilitate a acestui fapt, PUR nu și-a construit o echipă de nume care să fie ușor de recunoscut de către electorat ceea ce va face mult mai dificilă acceptarea de mesaje electorale din partea unor oameni necunoscuți. Cauza acestui fapt este că PUR a ajuns în parlament și chiar la putere cu relativă ușurință, fără a avea nevoie să își școlarizeze - în contact cu realitatea - cadre pregătite să răspundă provocărilor concrete din viața politică. PUR este de aceea un partid „de seră”, despre care este incert dacă va reuși să își construiască acum o astfel de echipă.

Media și PUR

Deși majoritatea analiștilor văd ca principal atu al PUR deținerea unui număr important de canale de comunicare, se pare că simpla posesie a acestora, în lipsa unei strategii politice clare este insuficientă pentru a câștiga notorietate politică. PUR nu s-a remarcat printr-o comunicare activă de când este partid parlamentar. PUR a ratat șansa notorietății

chiar în niște condiții favorabile: cota sa electorală, în condițiile unei relativ intense mediatizări în perioada disputelor din 2003 dintre PSD-PUR a rămas scăzută. Avantajul televiziunii este unul discutabil. Probabil că în contextul actual, **cea mai corectă descriere a avantajului pe care îl poate aduce deținerea unei televiziuni este că aceasta este suficientă pentru o campanie care aduce câteva procente în plus, însă nu este suficientă pentru a construi un partid „de la zero”.** Dacă Antena 1 ar fi fost suficientă pentru a propulsa singură PUR în parlament, acesta nu se alia cu PSD în 2000 (cu rezerva că este posibil ca Dan Voiculescu să fi vizat direct puterea și nu o activitate politică susținută în opoziție).

În plus, a deține o televiziune, fie aceasta de top, nu rezolvă toate problemele mediatice ale unui partid. Se omite în general faptul că în România mai există și alte instituții media, unele cu cote mai bune decât cele deținute de Dan Voiculescu și se mai omite faptul că pe aceste canale PUR este aproape inexistent. De fapt, este de remarcat că atitudinea presei și a celorlalte canale media față de PUR este una negativă. PUR este considerat un partid care a preferat să se alieze cu PSD pentru a ajunge la putere în loc să se prezinte singur în fața electoratului, de unde opinia generală (și stigmatul pe care acest partid va trebui să îl poarte) că PUR a intrat în centrul vieții politice prin efracție. De asemenea, presupunerea că PUR nu este un partid veritabil a fost întărită în rândul populației (prin intermediul presei) datorită valului de „dezertări” care au afectat PUR după ruperea protocolului cu PSD.

În concluzie, presa tratează PUR ca pe un partid exotic, care este în centrul vieții politice românești datorită altor factori decât meritul politic.

Opțiuni

Din punct de vedere politic, PUR nu are foarte multe opțiuni. Se pare că nu se va apropia de alianța PNL-PD, mai mult datorită refuzului din partea acestei alianțe, care nu dorește ca prin creșterea numărului de partide să îngreuneze mecanismul de decizie și să complice și mai mult raporturile deja stabilite dintre PNL și PD. Totuși, se pare că PUR va adopta față de atitudine favorabilă alianței PNL-PD pentru a demonstra că poate fi un actor important în bătălia electorală.

O altă opțiune este că PUR ar putea să pretindă că se inserează într-un loc central, având pretenția că este un mediator sau chiar arbitru al spectrului. Acest scenariu poate să fie luat în seamă de conducerea partidului în condițiile în care prin stabilirea alianței PNL-PD se conturează tot mai clar bipolarizarea spectrului. Totuși, apariția aceleiași alianțe creează dubii în legătură cu acest scenariu, deoarece este posibil ca alianța PNL-PD să-și asume explicit o poziție social-liberală, care va ocupa spațiul simbolic pe care îl vizează „doctrina” PUR și va fi în mod cert mai bine structurată decât aceasta.

În sfârșit, o altă posibilitate este reapropierea de PSD, care ar reintroduce partidul în parlament tot prin aceleași mijloace pe care le-a folosit în 2000. În această eventualitate, PUR ar pierde cel mai mult în schimbul unei existențe politice și mai șterse decât cea din legislatura actuală.

De asemenea, în plan comunicațional, PUR-ului nu i-au rămas prea multe opțiuni. **O strategie populistă de comunicare este, de altfel, una dintre cele mai probabile evoluții în cazul PUR ca mod de a mobiliza rapid voturi.** Ea va fi adoptată în principal datorită faptului că acest partid nu mai poate construi ceva pozitiv în intervalul de până la

alegeri. De asemenea, posedând o televiziune, adică un mijloc de comunicare în masă, strategiile populiste sunt cel mai adecvate acestui tip de canal. O altă cale, care poate fi combinată cu prima, este „strategia Berlusconi”: impunerea imaginii lui Dan Voiculescu – imaginea personală a acestuia, ca om de succes. În România însă nici aceasta nu este o garanție a succesului electoral, dată fiind imaginea negativă pe care o au cei bogați în rândul populației și resentimentele față de cei în care majoritatea populație nu se poate recunoaște. Exemplul campaniei lui Cătălin Chiriță din anul 2000 – care s-a bazat tot pe promovarea acestui tip de imagine și a pierdut – este relevant în cauză. Tot în cadrul campaniei populiste, PUR poate să utilizeze experiența sa de *insider* în actul de guvernare pentru a critica PSD.

Concluzii

Ambiția lui Voiculescu nu doar de a ajunge în Parlament, dar de a ajunge direct la putere trădează faptul că acesta concepe PUR ca un instrument pentru un scop și nu ca pe o construcție politică serioasă. Avem așadar de-a face cu un partid cu un mesaj eclectic, transmis de necunoscuți pe un canal important, care însă nu este singurul și care are de făcut față unei competiții în care PUR nu pleacă cu prima șansă. De aceea este de așteptat ca notorietatea canalului să nu suplinească absența unei orientări clare, absența persoanelor și atitudinea generală negativă față de PUR. O altă problemă a PUR în perspectiva alegerilor este că electoratul nu a confirmat niciodată în mod special PUR: în momentele în care a participat în nume propriu, PUR nu a fost luat în considerare de electorat. De aceea, cea mai probabilă situație este cea în care PUR va dispărea în falia care desparte poli în

curs de cristalizare ai politicii românești.

Recomandări:

1. PSD nu ar trebui să mai accepte o alianță cu PUR, deoarece PSD va fi acuzat că nu are scrupule în a se alia cu un partid care nu are nici un fel de susținere reală în rândul populației doar pentru a beneficia de câștigul ipotetic pe care îl reprezintă canalele de informații deținute de Dan Voiculescu. De asemenea, în condițiile în care PSD va critica alianța

PNL-PD pe temeuri doctrinare, posibila alianță PSD-PUR poate fi tratată în același fel de către adversarii politici: este o alianță cu un partid populist, *catch-all*, cu care PSD nu are nimic în comun din punct de vedere doctrinar;

2. În eventualitatea în care PUR se lansează în atacuri contra PSD, acesta trebuie să definească PUR ca un partid fără identitate, un partid-persoană, care a dorit să beneficieze de pe urma faptului că a fost angrenat la guvernare fără să își asume însă și riscurile guvernării.

II. Analiză politică internațională

Situația Republicii Moldova - între continuitate și schimbare

Particularități politice și economice

Fragilitatea poziției geopolitice a Republicii Moldova derivă din faptul că se află la granița a două mari structuri regionale de integrare: Uniunea Europeană și Federația Rusă. După câștigarea independenței în 1991, se părea că Republica Moldova evoluează către UE prin intermediul României. Treptat însă, poziția Republicii Moldova a început să se nuanțeze, îndreptându-se către afirmarea unei individualități statale mai puternice. După perioada inițială a „podurilor de flori” relațiile româno-moldovene au devenit fluctuante, în funcție de presiunea Federației Ruse și a Ucrainei, de evoluțiile politice de la Chișinău sau de interesele României.

În planul politicii interne, la alegerile legislative din februarie 2001, Partidul Comunist a obținut 50,1%, Uniunea Social-Democrată 13,4% iar Partidul Popular Creștin-Democrat 8,2% din voturi. Înainte de aceste alegeri la Chișinău a existat un guvern de coaliție din care au făcut parte cele două partide din actuala opoziție: Partidul Popular Creștin-Democrat cu o orientare pro-europeană, ce respingea ideile comunistului Vladimir Voronin de apropiere de Rusia și Uniunea Social-Democrată cu o orientare pro-europeană moderată. Spre deosebire de vechiul guvern, Partidul Comunist a imprimat o

orientare fățișă spre Rusia, provocând tensiuni în relațiile cu România. Victoria comunistilor din 2001 s-a produs pe fondul existenței unei situații dramatice a populației (sărăcie extremă, migrația tinerilor spre vest, criza financiară acută). Comuniștii au câștigat cu o platformă populistă, în cadrul căreia preponderența elementelor pro-ruse a creat speranțe populației că o apropiere de Rusia ar fi contribuit la soluționarea problemelor țării.

În prezent, Republica Moldova se confruntă cu două probleme principale: slaba dezvoltare economică și conflictul transnistrean. Aceste două probleme au în acest moment o influență semnificativă asupra orientărilor de politică externă.

Republica Moldova este cea mai săracă țară din Europa, economia ei având o serie de vulnerabilități cauzate de lipsa integrității teritoriale (cea mai mare parte a producției industriale se realizează în Transnistria), ineficiența sistemului juridic, corupție. Principala ramură a economiei rămâne agricultura, deși și în acest domeniu există probleme structurale importante datorate atât întârzierii împroprietăririi țăranilor, cât și a lipsei mecanizării. În același timp rata inflației a atins niveluri alarmante, fără nici o perspectivă de scădere în perioada imediat următoare. Pe de altă parte, modesta creștere economică nu se reflectă în condițiile de viață ale populației, iar deficitul comercial agravează criza siste-

mului financiar. Acest lucru se datorează dependenței Republicii Moldova față de partenerii externi, în special față de Rusia (în domeniul resurselor energetice), dar și de țările occidentale care asigură o parte din împrumuturile externe (datoria totală se situează aproximativ la nivelul PIB-ului - care în anul 2002 a fost de 447,8 milioane \$).

Anul 2003 a fost un an foarte greu pentru Republica Moldova, slaba recoltă de cereale cauzată de secetă punând țara într-o situație dificilă. Profitând de această situație a Republicii Moldova și, mai ales, încercând să reamintească acesteia că depinde de Rusia, guvernul de la Moscova a anunțat că va întreprinde toate măsurile pentru a o sprijini. În același timp însă, Rusia a pus și anumite condiții care au lezat suveranitatea națională a Republicii Moldova, obligând guvernul de la Chișinău să adopte o poziție mai moderată față de cererile separatiștilor transnistreni.

Astfel, a doua problemă delicată căreia Republica Moldova a încercat să îi găsească rezolvare este conflictul din Transnistria. Procesul de reglementare a problemei transnistrene a cunoscut câteva etape distincte. De-a lungul timpului cerințele Transnistriei au evoluat de la agenda minimală – un grad de autonomie sub protecția unei zone economice libere (1989-1991), trecând prin ideea confederală (după războiul din 1992) și, mai recent, încercând recunoașterea internațională a statalității.

Nici noul plan OSCE de rezolvare a conflictului dintre Republica Moldova și regiunea separatistă transnistreană se pare că nu are șanse de reușită. Acest plan prevede accentuarea participării OSCE și a comunității internaționale în negocieri și rezolvarea diferendelor, prin schimbarea statutului misiunii OSCE din “observator” în “garantor de securitate” și mediator principal. Planul cu-

prinde două părți distincte: federalizarea Republicii Moldova și apoi formarea unui mecanism ruso-ucraineano-OSCE pentru a supraveghea și garanta respectarea acordului.

Dar acest mod de rezolvare a neînțelegerilor a fost respins atât de regimul de la Tiraspol, care dorea ca numai Rusia și Ucraina să aibă putere de decizie, cât și de guvernul de la Chișinău, care considera că toate atu-urile fuseseră trecute în mâna Rusiei, chiar cu aprobarea Occidentului. Ambele țări au fost de acord doar asupra faptului că demilitarizarea regiunii este cheia de rezolvare a conflictului, pentru că numai în momentul în care Armata a XIV-a va pleca se va putea realiza o situație de echilibru între Chișinău și Tiraspol. Atât președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, cât și reprezentanții societății civile nu doreau federalizarea Moldovei, care putea duce la dezmembrarea statului, considerând că soluționarea problemei este recăpătarea jurisdicției asupra Transnistriei de către guvernul Republicii Moldova. În cadrul Partidului Comunist Moldovean nu toți membrii au fost de acord cu linia adoptată de președintele Voronin. Vicepreședintele Parlamentului, Vadim Mișin, a susținut ideea federalizării Moldovei, considerând că actualul sistem de mediere și garanții propus de Rusia este satisfăcător.

Pentru Republica Moldova (președinte, majoritatea membrilor guvernului, cetățeni) principalul motiv pentru care planul OSCE nu a dus la o rezolvare a situației a fost faptul că Occidentul a avut o atitudine pasivă, prin care a sprijinit de fapt ideea de legitimare a sferei de influență rusești în imediata vecinătate a granițelor europene. Acordarea unui rol sporit Rusiei și Ucrainei în rezolvarea crizei transnistrene a constituit un punct greu acceptabil de către Chișinău, care ar fi dorit ca și alte țări occidentale să participe la acest

proces pentru a echilibra raportul de forțe în regiune. Speranțele Chișinăului s-au bazat pe declarațiile președinției olandeze a OSCE că UE ar putea trimite trupe sub mandat ONU în locul trupelor rusești

Totuși, Rusia își păstrează influența asupra Republicii Moldova folosindu-se de trupele sale, de separatiștii transnistreni, precum și de alte mecanisme politice și economice. Astfel, deși implicarea Rusiei nu poate fi exclusă total din politica externă a Moldovei, ea poate fi diminuată într-o oarecare măsură de îmbunătățirea relațiilor Uniunii Europene cu Republica Moldova.

Toate aceste elemente au determinat Republica Moldova să urmărească în politica externă obiective contradictorii: integrarea *de facto* - pe baza fluxurilor financiare și comerciale - în CSI și, pe de altă parte, orientarea către Uniunea Europeană.

Noua poziție a Republicii Moldova după Summit-ul de la Ialta din 18 - 19 septembrie 2003

Direcțiile politicii externe ale Republicii Moldova au fost afectate de inițiativa Rusiei de a înființa Spațiul Economic Unic (SEU) împreună cu Belarus, Kazahstan și Ucraina, cu prilejul summit-ului de la Ialta. Principalul motiv de nemulțumire al președintelui Vladimir Voronin este faptul că hotărârea de înființare a unei noi comunități economice a fost luată doar de către Rusia, fără a ține cont și de părerea celorlalte state membre ale CSI. Mai mult, în acordul de constituire a acestei comunități economice se menționează că atât timp cât nu vor fi soluționate problemele dintre cele patru state, nu vor fi admiși noi membri. Încă o dată, Rusia a arătat că nu renunță la ideea de a reface vechiul URSS, de a recăpăta puterea și influența politico-eco-

nomică pe care a avut-o asupra fostelor republici sovietice.

În Ucraina, președintele Leonid Kucima a acceptat să se alătore Spațiului Economic Unic, în timp ce o parte a societății civile și-a manifestat nemulțumirea față de această aderare. Motivul este faptul că apropierea de Rusia afectează aspirațiile de integrare europeană pe care Ucraina și le-a asumat în timpul vechiului guvern (pro-UE), iar președintele Leonid Kucima nu a avut decât o atitudine populistă, el luând hotărârea în baza sondajelor de opinie care favorizau o apropiere mai mare de Rusia. Situația din Ucraina este oarecum opusă celei din Republica Moldova prin faptul că o parte a opiniei publice susține o apropiere mai mare de UE, însă majoritatea este pro-rusă. În acest sens se poate menționa atitudinea ambasadorului Ucrainei la București, cu orientare pro-europeană, care a demisionat în urma aderării țării sale la Spațiul Economic Unic.

În Republica Moldova există două tabere: cei care susțin declarația lui Voronin de ieșire a țării din CSI, reprezentanții Partidului Popular Creștin-Democrat (singura problemă în care sunt de acord cu acesta) și cei care consideră necesară demisia președintelui în urma unor asemenea declarații tranșante și anume Uniunea Social-Democrată (Dumitru Braghiș). Președintele Voronin a făcut această reorientare ținând cont de situația economică a țării, spre a-și atrage un nou segment de electorat cu atitudine pro-europeană, ce tinde să devină dominant. Dorința Partidului Popular Creștin-Democrat de a realiza acțiuni de protest față de puterea comunistă, demonstrează faptul că Voronin acționează pe dublu plan: în exterior susține implicarea UE în această zonă și orientarea Moldovei către integrarea în Uniune, pe când pe plan intern susține politicile de rusificare.

Noua poziție a Republicii Moldova presupune acțiuni mai hotărâte de apropiere de UE, ceea ce implică asumarea distanțării de Federația Rusă, de care Republica Moldova este dependentă economic. Republica Moldova acordând o importanță mare CSI, se aștepta ca Rusia și Ucraina să îi ofere ajutoare importante. Dar, ținând cont de poziția celor două țări de a încuraja separatiștii transnistreni și de deschiderea recentă a UE față de problema transnistreană, Vladimir Voronin a încercat să se folosească de sprijinul european pentru a determina retragerea Armatei a XIV-a, ca urmare a unor eventuale presiuni economice făcute de UE și SUA.

Concluzii

Pentru România noua orientare a președintelui Voronin este benefică, în contextul în care cele două părți nu au avut relații foarte cordiale în ultimul timp. Acum, prin orientarea guvernului de la Chișinău spre UE, acesta va fi obligat să aibă o atitudine pozitivă față de partea română, care va fi principalul intermediar între UE și Republica Moldova. Această intermediere va consta într-o mai mare cooperare la granița comună între cele două state și la reorientarea Republicii Moldova către o relație economică privilegiată cu România, în contextul în care Rusia

ar putea să își retragă o parte din sprijinul economic pentru a șantaja Republica Moldova în problema Transnistriei.

Problema care se ridică este cea a stabilității angajamentului pro-european al președintelui Voronin. Analiza comportamentului politic al acestuia indică faptul că liderul comunist nu este cu adevărat predictibil și actuala deschidere pro-europeană ar putea fi una de conjunctură. În orice caz, pentru a evita specularea naționalistă a temei „abandonului fraților moldoveni”, Guvernul României ar trebui să susțină în continuare necesitatea acceptării, într-o durată previzibilă, a Republicii Moldova cu statutul de stat-candidat.

Cu toate acestea, actualul proces de aderare al României la UE obligă guvernul de la București să ia o serie de măsuri care defavorizează relația cu Republica Moldova, cum ar fi introducerea vizelor pentru cetățenii moldoveni.

Măsura, imperios necesară în vederea securizării viitoare frontiere răsăritene a UE, ar putea da naștere la un val de solicitări pentru obținerea cetățeniei române. Guvernul ar trebui să arate care sunt cerințele europene în această chestiune, precum și faptul că s-ar putea recurge la vize de călătorie pe un spațiu limitat, dacă această formulă va fi acceptată de Comisia Europeană.